

LATVIJAS PAŠVALDĪBU SAVIENĪBA

Mazā Pils iela 1, Rīga, LV-1050
Tālr. 67226536, fakss 67212241
e-pasts: lps@lps.lv
www.lps.lv

Nod.maks.kods: 40008020804
Nor.konts LV53UNLA0001001700906
AS "SEB banka"
kods UNLALV2X

Rīga

07.06.2021. Nr. 202105/SAN3656/NOS427

Uz TAP VSS-406

Finanšu ministrijai

*Par programmas projektu "Eiropas
Savienības struktūrfondu un
Kohēzijas fonda 2021.–2027.gada
plānošanas perioda darbības
programma" (VSS-406)*

Latvijas Pašvaldību savienība (LPS) ir izvērtējusi un nesaskaņo projektu "Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2021.–2027.gada plānošanas perioda darbības programma" (VSS-406), jo ir šādi iebildumi:

[1.] Lai nodrošinātu pārskatāmību un nodrošinātu atbalstāmo darbību nepārklāšanos un savstarpējo papildinātību, lūdzam Ministru kabineta rīkojuma projektam pievienot pielikumu, kurā atspoguļot tabulas formātā visu pieejamo līdzekļu (ANM plāna, Taisnīgas pārkārtošanās fonda investīcijas, VARAM Modernizācijas fonda, emisijas tirdzniecības instrumenta līdzekļus, ZM pārziņā esošo fondu utt.) apjomu sadalījumā par specifiskiem atbalsta mērķiem, pasākumiem.

[2.] LPS, vērtējot EK nospraustos attīstības virzienus un zaļo kursu, secina, ka tas vistiešākā mērā skar pašvaldības un sabiedriskā pakalpojuma sniedzēja investīciju plānus un sniegtā pakalpojuma cenu:

- sagādāt tīru un drošu enerģiju par pieņemamu cenu, pastiprināti pievēršot uzmanību energosistēmu dekarbonizācijai, pārejai uz tīru enerģiju, enerģētiskās nabadzības riska problēmai un viedas infrastruktūras attīstībai;
- stimulēt rūpniecību pāriet uz nepiesārņojošu aprites ekonomiku;
- būvēt un renovēt energoefektīvi;
- paātrināt pāreju uz ilgtspējīgu un viedu mobilitāti;
- attīstīt ilgtspējīgu alternatīvo degvielu transportā.

Lūdzam pievienot precīzus aprēķinus, kas pamato resursu pieejamību šo mērķu sasniegšanai, kā arī nodrošina pakalpojumu nesadārdzināšanos, jo īpaši elektroenerģijas izmaksas, kā arī sabiedriskā transporta biļešu cenas, būvniecības un renovācijas izmaksas, lauku iedzīvotāju iespējas iegādāties personīgo autotransportu, kā arī segt tā ekspluatācijas izmaksas, lai nokļūtu darba vietā, izglītības iestādē, ārstniecības iestādē, publisko pakalpojumu sniegšanas vietā.

[3.] LPS secina, ka pēdējos gados visas nozaru ministrijas runā, ka ir zema inovāciju aktivitāte Latvijas uzņēmumu vidū, publiskā sektora un valsts kapitālsabiedrību iesaiste inovāciju ieviešanā ir nepietiekama, bet vienlaicīgi nozaru ministrijas neizmanto EK izstrādāto dokumentu "Ieteikumi par inovāciju iepirkumu", kas paredz, ka pašvaldība un pašvaldību kapitālsabiedrības var veicināt inovāciju publiskos iepirkumos ar mērķi modernizēt sabiedriskos pakalpojumus un ieviest inovatīvus risinājumus iestādēs/uzņēmumos tādā veidā risinot problēmjautājumus sabiedrībā. LPS vēlas uzsvērt, ka produkta vai pakalpojuma inovācija ir uzskatāma par īstenotu tikai tad, kad tā ir nonākusi tirgū un tā ir pārbaudīta no vairāku lietotāju puses.

LPS lūdz papildināt SAM 1.1.1. "Pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšana un progresīvu tehnoloģiju ieviešana kopējā P&A sistēmā" un SAM 1.2.1. Pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšana un progresīvu tehnoloģiju ieviešana uzņēmumiem Galvenās mērķgrupas: papildināt ar sabiedriskā pakalpojuma sniedzēju un pašvaldību kapitālsabiedrībām.

[4.] LPS lūdz papildināt SAM 1.2.3.SAM "Veicināt izaugsmi, konkurētspēju un jaunu darba vietu radīšanu MVU, tai skaitā caur produktivitāti veicinošām investīcijām" ar mērķi nodrošināt atbalstu pilna uzņēmējdarbības attīstības ciklam izstrādājot sekojošus atbalsta instrumentus:

- a. jaunus valsts atbalsta instrumentu publiskam sektoram ar augstāku risku investīciju projektu atbalstīšanu tieši zaļā kursa investīcijām tādā veidā dodot iespēju attīstīties RIS3 sfēras MVU;
- b. saglabāt šajā plānošanas periodā pašvaldībās izveidotos reģionālos biznesa inkubatorus un rast iespēju stiprināt viņu darbību nākošā plānošanas periodā. Ņemot vērā pašvaldību finanšu ieguldījumus ēkās un telpās un ATR sekas, nebūtu atbalstāma nozaru ministrijas nostāja visu atbalstu inkubācijas procesam fokusēt tikai uz 4 vai pieciem vidēji augsto un augsto tehnoloģiju inkubatoriem.

[5.] Latvija plāno līdz 2030.gadam palielināt AER īpatsvaru elektroenerģijā, lai tas sasniegtu vismaz 60%, lūdzam vienlaikus papildināt plānu, ka šis mērķis tiks sasniegts nepieļaujot elektroenerģijas cenas pieaugumu, bet gan nodrošinot elektroenerģijas cenas samazināšanos. Vienlaikus lūdzam SAM 2.1.2.

“Atjaunojamo energoresursu enerģijas veicināšana” papildināt ar sekojošām aktivitātēm:

- c. aktivitāte par atbalstu AER t.sk. saule, vējš, H2 un citi saskaņā ar Latvijas Nacionālais enerģētikas un klimata plāna 2030. gada 4.pielikumu, kas paredz ka nepieciešams paātrināt un vienkāršot AER tehnoloģiju ieviešanas (t.sk. atļauju) procedūru un nodrošināt sabiedrisko labumu no AER projektiem, kas nosaka ka tiek izveidots vienotais kontaktpunkts AER tehnoloģiju ieviešanas atļauju izsniegšanai, nodrošināti publiski pieejami apraksti un instrukcijas AER tehnoloģiju attīstītājiem nepieciešamo atļauju saņemšanai un pašvaldībām ar iedzīvotājiem ir izstrādāts regulējums, lai vietējas sabiedrības kopienas var gūt labumu no to pašvaldībās plānotiem AER projektiem;
- d. atbalstāmās darbībās paredzēt zaļo industriālo teritoriju attīstību AER parku tuvumā;
- e. enerģētikas kopienas izveide AER parku tuvumā.

[6.] Programmas stratēģija: galvenās problēmas un politikas risinājumi 1.4 sadaļā “Mobilitāte” (77) punktā tiek apgalvots, ka “lauku teritorijās un pilsētām pieguļošās teritorijās nav ekonomiski izdevīgi attīstīt 5G tīklus un nodrošināt abonentlīniju pieslēgumus”. 5G tehnoloģija pati par sevi ir jauna, tā tikai uzsāk savu ceļu pie plašām lietotāju masām. Protams, ka viss jaunais prasa resursus un tas nevar būt ekonomiski izdevīgi komersantiem visā Latvijas teritorijā, bet šādi apgalvojumi ir pilnīgā pretstatā Eiropas digitālās dekādes nospraustajiem mērķiem un tieši 5G tehnoloģiju tīklu pieejamība ikvienā teritorijā ir viens no šiem politikas mērķiem. Latvija, ejot komersantu izdevīguma pavadā, jau apriori apgalvo, ka šo tīklu attīstība visā Latvijā nav iespējama.

1.Tabula Politikas mērķi un specifiskie atbalsta mērķi, 1.4.1.SAM Uzlabot digitālo savienotību - EK Savienojamības paziņojumā mērķu nolūks ir veidot gigabitu sabiedrību, kas balstīta uz ļoti augstas veiktspējas elektronisko sakaru tīkliem, tādējādi visiem nodrošinot ES digitālā vienotā tirgus priekšrocības un pārrobežu sadarbību. Dokumenta autori piedāvā gigabitu sabiedrību veidot ar 5G, atbilstoša pārklājuma atvilces marsrutēšanas (“vidējās jūdzes”) optiskās šķiedras kabeļu tīkla palīdzību, lai gan programmas ievadā paši apgalvo, ka 5G tīklu ierīkošana ir dārga un ekonomiski neizdevīga. Un kā gan tikai “vidējās jūdzes” attīstība palīdzēs izveidot gigabitu pieslēgumus atbilstoši Eiropas digitālās dekādes uzstādījumam: gigabitu pieslēgums ikvienam? [Europe's Digital Decade: digital targets for 2030 | European Commission \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/digital-decade/digital-targets-for-2030_en) Latvijai jau ir pieredze ar vidējās jūdzes platjoslas pieslēgumu izveidošanu – tā ir ļoti negatīva, jo nav šī tīkla nākošā, loģiskā soļa – pēdējās jūdzes pieslēguma. Lai nodrošinātu gigabitu sabiedrību nepieciešama tālāka tīkla izbūve esošam platjoslas tīklam, papildinot to ar optikas pieslēgumiem un nodrošinot interneta pakalpojumus ikvienai mājsaimeniecībai un vietējiem ekonomiskiem virzītājspēkiem. 5G tehnoloģija ir nepieciešama lieliem datu apjomiem un tā tiešām nebūs tik plaši pieejama kā 4G vai kā optiskie pieslēgumi. Platjoslas

pieslēgumu palielināšana tikai par 10% dod ~1.4% IKP pieaugumu (atsaucoties uz Starptautiskā telekomunikāciju savienība (ITU) pētījumu, kas publicēts 2020.gada novembrī (How broadband, digitization and ICT regulation impact the global economy)). Platjoslas plašāka pieejamība dod arī lielāku pienesumu līdzsvarotā reģionālā attīstībā un uzņēmējdarbībā. Nevar nākotnes attīstības uzvaru likt tikai uz 5G pārklājuma atvēršanas maršrutēšanu.

Lūdzam obligāti papildināt programmas projektu ar specifisku atbalsta mērķi – katras skolas, mājsaimniecības un katras uzņēmējdarbības vietas pieslēguma internetam nodrošināšana atbilstoši gigabitu sabiedrības nepieciešamībām, prioritāri nodrošinot katra skolēna mājsaimniecības pieslēgumu internetam, atbilstoši mācību procesā nepieciešamajai jaudai. Attiecīgi papildinot projektu, jo tieši šāds mērķis atbilst uzstādījumam - Uzlabot digitālo savienotību. Atbilstoši nosakot rezultāta/iznākuma rādītājus:

Skolu skaits 2022.gadā, kurām nav nodrošināts pieslēgums mācību procesam nepieciešamās jaudas internetam; vērtība 2022.gadā – 0.

Mājsaimniecību skaits, kurās dzīvo skolēns, skaits 2023.gadā, kurām nav nodrošināts pieslēgums mācību procesam nepieciešamās jaudas internetam; vērtība 2023.gadā – 0.

Mājsaimniecību skaits, kurām nav nodrošināta iespēja pieslēgties internetam atbilstoši gigabitu sabiedrības vajadzībām; vērtība 2027.gadā – 0.

Saimnieciskās darbības vietas, kurām nav nodrošināta iespēja pieslēgties internetam atbilstoši gigabitu sabiedrības vajadzībām; vērtība 2027.gadā – 0.

Pretējā gadījumā pārējās programmas projekta sadaļās aprakstītās darbības nesasnies to definētos mērķus attiecībā uz personām uzņēmējiem, kas šobrīd atrodas nevienlīdzīgos un diskriminējošos apstākļos – bez reālas iespējas pieslēgties nepieciešamās jaudas internetam. Kā arī nav iespējams veidot gigabitu sabiedrību, jo visiem pat nav nodrošināta interneta pieslēguma iespējamība dzīvesvietā, tādejādi nebūs iespējams nodrošināt projektā apgalvoto : tādejādi visiem nodrošinot ES digitāli vienotā tirgus priekšrocības un pārrobežu sadarbību.”

Attiecīgi lūdzam projekta (30) rindkopu izteikt šādā redakcijā:

(30) Izglītībai ir svarīga loma demokrātiskas sabiedrības veidošanā un valstij ir būtiski nodrošināt vienlīdzīgu pieeju izglītībai visiem tās iedzīvotājiem, t. sk., mazāk aizsargātām sabiedrības grupām un jo īpaši personām, kuru dzīvesvietā nav nodrošināts mācību procesam nepieciešamais interneta pieslēgums, vai kuru digitālās prasmes nav atbilstošas attālināto mācību iespēju izmantošanā, kā arī skolēniem, kuru vecāki nevar atļauties nopirkt individuālas lietošanas viedierīci vai datoru un personām ar invaliditāti, nodrošinot iespējas īstenot savu potenciālu. Latvijā iekļaujoša izglītība ir definēta kā process, kurā tiek nodrošinātas atbilstošas visu izglītojamo daudzveidīgās vajadzības, palielinot ikviena izglītojamā līdzdalības iespējas

mācību procesā, kultūrā un dažādās kopienās un samazinot izslēgšanas iespējas no izglītības un izglītības ieguves procesa.

Kā arī (33) rindkopu izteikt šādā redakcijā:

(33) Svarīga loma ir daudzveidīgai mācīšanās pieredzei un sociāli emocionālajai labbūtībai ģimenē un skolā. Ierobežotā piekļuve radošiem, kultūras vai vērtīborientētiem resursiem, it īpaši agrīnā vecumposmā, mazina iespējas skolēniem būt aktīviem sava mācīšanās procesa un rezultāta veidotājiem un izdarīt kvalitatīvu izvēli izglītības turpināšanai. Ņemot vērā pašvadītas mācīšanās nozīmi pilnveidotā vispārējās izglītības satura kvalitatīvā apgūvē, tiek veicināta skolēnu piekļuve daudzveidīgākiem mācību resursiem, t.sk. digitālajiem un tiešsaistes un mācīšanās formām, t.sk. attālinātajām un tiešsaistes, nodrošinot mācībām nepieciešamās jaudas interneta pieslēgumu izglītojamā mājās, kā arī skolēnus nodrošinot ar individuālās lietošanas viedierīci vai datoru.

Kā arī (35) rindkopu izteikt šādā redakcijā:

(35) ES fondu investīcijas plānotas mērķtiecīgam iekļaujošas izglītības sistēmas atbalstam, primāri fokusējoties uz nelabvēlīgā situācijā esošām grupām – bērniem ar speciālām vajadzībām, bērniem ar mācību grūtībām, bērniem no nabadzības riskam pakļautām ģimenēm, reemigrantu un imigrantu bērniem, romu bērniem, bērniem, kuru dzīvesvietā nav nodrošināts pieslēgums atbilstošas jaudas internetam, bērniem, kuru individuālā lietošanā nav viedierīces vai datora, u.c., lai nodrošinātu piekļuvi kvalitatīvai formālai un neformālai izglītībai, t.sk. digitālajiem resursiem, veicinātu viņu integrāciju sabiedrībā un mazinātu šķēršļus izglītības ieguvei, kurus rada veselības, ekonomiskie, sociālie vai ģeogrāfiskie faktori, vai piekļuve internetam dzīvesvietā. Stiprinot izglītības iestāžu sadarbību ar vecākiem tiks veicināta sabiedrības izpratne par iekļaujošas izglītības jautājumiem, bet sadarbībā ar vietējo kopienu veicināta bērnu un jauniešu iekļautība, emocionālā labizjūta un piederība, t.sk. digitālā piederība.

Tāpat lūdzam (76) rindkopu izteikt šādā redakcijā:

(76) **Nabadzības, ienākumu nevienlīdzības un sociālās atstumtības mazināšana** ir viens no lielākajiem izaicinājumiem šajā plānošanas periodā, lai uzlabotu darbaspējas vecuma cilvēku nodarbinātību un produktivitāti, veicinātu būtiskāko pakalpojumu pieejamību, vienlaikus nodrošinot nediskriminācijas principu ievērošanu, t.sk. attiecībā pret atbilstošas jaudas interneta pieejamību dzīvesvietā un digitālajām prasmēm.

Lūdzam (182) rindkopu izteikt šādā redakcijā:

(182) Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju: Projektu un pasākumu īstenošanā un vadībā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamība, nediskriminācija pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmēm un vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana visām personu

grupām. Attīstot elektronisko sakaru pakalpojumu infrastruktūru, tiks nodrošināta to piekļūstamība katras mājsaimniecības un katras saimnieciskās darbības vietas praktiska iespēja pieslēgt atbilstošas jaudas internetu, bet skolēnu mājsaimniecībām tiks nodrošināts pieslēgums internetam, tādējādi sekmējot pilnvērtīgu un efektīvu līdzdalību, uzlabojot piekļuvi plaša patēriņa produktiem un pakalpojumiem, kas, pateicoties to sākotnējam dizainam vai vēlākiem pielāgojumiem, atbilst personu ar invaliditāti īpašajām vajadzībām

Kā arī atbilstoši papildināt atbilstošos SAM, t.sk. bet ne tikai 4.3.6SAM “Veicināt nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto cilvēku, tostarp vistrūcīgāko un bērnu, sociālo integrāciju”

[7.] Tā kā tikai 43% Latvijas iedzīvotāju vecumā no 16 līdz 74 gadiem esot digitālās pamatprasmes (projekta 28.rindkopa), tad lūdzam projektu papildināt ar šādu rezultāta/ iznākuma rādītāju:

Iedzīvotāju skaits ar digitālām pamatprasmēm, vērtība 2027.gadā 95%.

Kā arī paredzēt pasākumus, kas nodrošinās šāda rādītāja sasniegšanu, pretējā gadījumā programmā paredzētais palielinās iedzīvotāju digitālo plaisu un samazinās iedzīvotāju iespējas saņemt tiem nepieciešamos pakalpojumus.

[8.] Tā kā tikai 43% Latvijas iedzīvotāju vecumā no 16 līdz 74 gadiem esot digitālās pamatprasmes (projekta 28.rindkopa), tad lūdzam projekta (170) rindkopu izteikt šādā redakcijā:

(170) Vienoto valsts un pašvaldību klientu apkalpošanas centru tīkla un vienoto konsultāciju dienestu pakalpojumu pilnveidošana, t.sk. pašvaldību pakalpojumu un to nodrošināšanai nepieciešamo IKT rīku un procesu pārveide, lai to saņemšanai varētu izmantot “vienas pieturas aģentūras” un vienreizes principus, lietotāju atbalsta nodrošināšanas funkcionalitātes izveide vienoto valsts un pašvaldību klientu apkalpošanas centru darbiniekiem, kā arī publisko datu sniedzējiem un saņēmējiem, kā arī nodrošinot elektronisko pakalpojumu saņemšanas iespējas cilvēkiem bez digitālajām pamatprasmēm, neklūstot par valsts IT sistēmu lietotājiem, kā arī nodrošinot šiem cilvēkiem jebkuras korespondences no publiskā sektora nosūtīšanu centralizēti papīra formātā uz deklarēto dzīvesvietu.

Kā arī (174) rindkopu izteikt šādā redakcijā:

(174) Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju: SAM īstenoto projektu un pasākumu īstenošanā un vadībā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības, digitālajām prasmēm u.c. pazīmēm un vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana. Attīstot inovāciju ekosistēmu un īstenojot digitālo transformāciju, tiks pievērsta uzmanība specifisku darbību elektroniski pieejamās informācijas pielāgošanai, lai radītie vai transformētie gala produkti, pakalpojumi un rezultāti būtu pielāgoti personu ar funkcionēšanas ierobežojumiem vajadzībām un lietojumu scenārijiem (tiek

uzlabota e-pakalpojumu pieejamība - gala lietotāji tiek veidoti ievērojot web pieejamības standartus), kā arī nodrošinot elektronisko pakalpojumu saņemšanas iespējas cilvēkiem bez digitālajām pamatprasmēm, neklūstot par valsts IT sistēmu lietotājiem, kā arī nodrošinot šiem cilvēkiem jebkuras korespondences no publiskā sektora nosūtīšanu centralizēti papīra formātā uz deklarēto dzīvesvietu.

[9.] Lūdzam izteikt 4.2.Prioritātes “Izglītība, prasmes un mūžizglītība” 4.2.1 SAM šādā redakcijā: 4.2.1.SAM “Uzlabot piekļuvi iekļaujošiem un kvalitatīviem pakalpojumiem izglītībā, mācībās un mūžizglītībā, attīstot infrastruktūru, nodrošinot katru skolēnu ar individuālas lietošanas viedierīci vai datoru, tostarp stiprinot tālmācību, tiešsaistes izglītību un mācības”

Attiecīgi precizējot visu šī SAM tekstu, t.sk.. bet ne tikai izsakot (289) rindkopu šādā redakcijā:

(289) Atbalstāmās darbības: Atbalsts pilnveidotā vispārējās izglītības satura īstenošanai nepieciešamo resursu pilnveidošanai, tostarp pirmsskolas izglītības iestādēm to nodrošināšanai ar kvalitatīvas izglītības īstenošanai nepieciešamajiem mācību līdzekļiem (t.sk. digitālajiem) un aprīkojumu, vispārējās un profesionālās izglītības iestādēm – datu bāzēm, STEM vajadzībām nepieciešamo aprīkojumu un tehnoloģijām, kā arī IT skolvadības un mācību procesa risinājumiem, lai nodrošinātu mācību līdzekļu un aprīkojuma atbilstību pilnveidotā mācību satura īstenošanas vajadzībām. Viedierīču vai datoru iegāde (nodrošinot katram skolēnam individuāla lietojuma ierīci)

Kā arī, bet ne tikai papildināt rezultātu/ iznākuma rādītāju : Skolēnu skaits, kam nav nodrošināta individuāla lietojuma viedierīce vai dators 2027.gadā, vērtība 2027.gadā – 0.

[10.] Par (63) rindkopu -

Tēze “visiem TEN-T pamattīklā esošajiem autoceļiem līdz 2030.gadam jābūt automaģistrālēm vai ātrsatiksmes autoceļiem), līdz ar to, autoceļu posmos, kur tas ir ekonomiski izdevīgi, plānots veikt pārbūvi vai jauna autoceļa posma izbūvi, uzlabojot ceļu satiksmes drošību”, **pagaidām nav nevienas programmas**, kas šo tēzi pamatotu, izņemot Valdības 04.02.2021 ziņojumu Informatīvais ziņojums “Par valsts autoceļu attīstību no 2020. līdz 2040. gadam”, kas paredz, ka:

Stratēģijas 2040 prioritāte ir valsts galveno autoceļu pārbūve, kuru plānots realizēt 3 posmos: 1. posms no 2020. līdz 2030. gadam – izbūvēti 194,3 km ātrgaitas autoceļi; Darbs pie Latvijas valsts ceļu attīstības stratēģijas 2020–2040, kas paredz veidot ātrgaitas valsts ceļu "mugurkaulu" starp lielākajām Latvijas pilsētām un arī attīstīt reģionālo autoceļu tīklu ir tikai uzsākts, tādējādi nav konkrēta plāna un noteikti finansējuma avoti. Tādējādi lūdzam pievienot šī apgalvojuma finanšu plānu.

[11.] Par (67) rindkopu -

Atbalstāma tēze, ka “Arvien lielāka vieglo automobiļu izmantošana ir viens no galvenajiem iemesliem emisiju pieaugumam transporta nozarē. lai samazinātu transporta radīto izmešu daudzumu Rīgā, ir nepieciešams radīt priekšnosacījumus transporta plūsmu pārstrukturēšanai Rīgā, t.s”, taču problēma ir tur, ka Sabiedriskā transporta pakalpojuma iepirkums 2021. -2030. gadam paredz, ka Pierīgā virkne maršrutu, tiks organizēta uz komerciālo pārvadājumu principiem, kas neveicina pasažieru pārsēšanos no viegliem automobiļiem uz sabiedrisko transportu. Lūdzam paredzēt šīs problemātikas risinājumu, lai nodrošinātu, ka arī nerentablos laikos ir pieejams sabiedriskais transports, pretējā gadījumā projektā paustajam apgalvojumam nav pamata.

[12.] Par 2.1.2.SAM Atjaunojamo energoresursu enerģijas veicināšana

EM sadarbībā ar ZM paredz atbalstu biometānam, un tas būtu uztverams kā atbalsts zemnieku saimniecībām kurām beidzas OIK, bet vienlaicīgi risks, ka jebkuru saimniecību var likvidēt (piemēram cūku mēris), tāpat jāierēķina ka biogāzes stacijas ir izkaisītas, nelielas un jāierēķina izmaksas lai biometānu aizvestu līdz uzpildes stacijai. Jāņem vērā ka dārgas ir poligona gāzu attīrīšanas iekārtas lai iegūtu biometānu, un pats svarīgākais biometāns ir dārgāks par parasto dabas gāzi un dīzeli. LPS aicina pievērst uzmanību viena autobusa iegādes izmaksām kas tradicionālā situācijā, kad autobuss būtu darbināms ar dīzeļdegvielu benzīnu izmaksātu 140 000 eur, ar elektrību darbināma autobusa izmaksas ir 400 000 eur, bet ar gāzi autobusa cena ir 450 000 eur.

LPS ieskatā risks būtiski pieaug tajā brīdī, kad jāizmanto zaļais transports. Ņemot vērā ka zaļās investīcijas transportā nevar atmaksāties kā komercprojekts, tādējādi uzskatām, ka SM jārisina jautājums par iespējamām valsts budžeta subsīdijām. LPS sarunās ar SM tika fiksēts, ka valstī nav noteiktas prioritātēs un atbalsta mehānismi konkrētu atjaunojamās enerģijas veidu ieviešanai, izņemot PIL. Tādējādi lūdzam izslēgt sadaļas par biometānu vai arī pievienot precīzus aprēķinus, kas pamat, ka šāds risinājums nesadārdzinās sabiedriskos pakalpojumus un izmaksas iedzīvotājiem un pašvaldībām.

[13.] Par 3.1.2.SAM

Attīstīt un uzlabot ilgtspējīgu, klimatnoturīgu, inteligentu un intermodālu mobilitāti nacionālā, reģionālā līmenī, ietverot uzlabotu piekļuvi TEN-T un pārrobežu mobilitāti

Tiek pausta Tēze – “DP plānotās investīcijas valsts reģionālo autoceļu pābūvē tiks papildinātas ar ieguldījumiem no valsts budžeta un ANM finansējuma, veicot valsts reģionālās un vietējās nozīmes autoceļu pārbūvi un atjaunošanu administratīvi teritoriālās reformas īstenošanai, kas reģionu iedzīvotājiem nodrošinās mobilitātes iespējas attīstības centru sasniegšanai.”.

LPS viedoklis: Finansējuma avots no ANM 92, 3 miljoni nav vēl akceptēts, savukārt no valsts budžeta jautājums par papildu finansējuma 105 794 000 euro apmērā piešķiršanu 2022.-2023.gadā, t.sk. 2022.gadā – 52 897 000 euro,

2023.gadā – 52 897 000 euro, tiks izskatīts likumprojekta “Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023. un 2024.gadam” sagatavošanas procesā kopā ar visu ministriju un citu centrālo valsts iestāžu prioritāro pasākumu pieteikumiem atbilstoši valsts budžeta finansiālajām iespējām. Ar šo aktivitāti tiks sakārtoti 4,9 % autoceļu, t.sk. 2,3 % valsts vietējie autoceļi un tikai. Citi papildinājumi no valsts budžeta netiek paredzēti, jo finansējumu plāno tikai pēc vidējā termiņa ietvara. Bez tam 2020.gada nogalē ir izslēgts likuma “Par autoceļiem” Pārejas noteikumu 24. punkts, kurš noteica, ka Ministru kabinets līdz 2018.gada 1.jūlijam apstiprina plānu par pakāpenisku finansējuma palielināšanu Valsts budžeta programmai “Valsts autoceļu fonds” no valsts budžeta dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem, līdz tiek sasniegts likuma “Par autoceļiem” 12. panta ceturtajā daļā noteiktais apmērs, zudis tiesiskais pamats kritēriju noteikšanai Valsts budžeta programmai 23.00.00 “Valsts autoceļu fonds”. Lūdzam pamatot citēto tēzi, pievienojot attiecīgu MK protokollēmumu. (448) Tēze “DP un ANM plāna īstenošanā būtiska ir savstarpējā koordinācija un koordinācija ar ES un citu ārvalstu finanšu instrumentu programmām, lai nodrošinātu to savstarpējo sinerģiju un nepārklāšanos, tāpēc gan plānošanas, gan pasākumu īstenošanas posmā koordinācija tiks nodrošināta sadarbībā ar nozaru ministrijām, vērtējot plānoto investīciju saturu un savstarpējo sinerģiju, lai novērstu iespējamu investīciju pārklāšanos, savstarpēji papildinošu investīciju gadījumā novēršot dubultā finansējuma risku.”

LPS viedoklis: LPS kā vienu no lielākām problēmām saistībā ar ANM plāna virzieniem un saistībā ar Direktīvu 2009/33/EK par “tīro” un energoefektīvo autotransporta līdzekļu izmantošanas veicināšanu, piesaka nekoordinētu nozaru ministriju darbu. LPS ieskatā ir jāveido centralizēta uzraudzības vienība, kas pilnā mērā atbildētu par zaļo kursu transporta jomā. LPS pamato šo risinājumu ar to ka izmaksu efektīvi šīs EK regulas un direktīvas var izpildīt, ja vienuviet tiek atbildēts uz vairākiem jautājumiem. Piemēram, viens no tiem būtu, kā efektīvi tiks izmantota atjaunojamā enerģija, jo dzelzceļa transportu elektrificējot primārs jautājums ir lai tā būtu 100% ar atjaunojamo enerģiju darbināma. Problēma ir acīmredzama: Satiksmes ministrija izstrādā likumu par Transportu un alternatīvām degvielām, vienlaicīgi Ekonomikas ministrija ir tieši atbildīga par atjaunojamo energoresursu politiku, VARAM atbild par vides direktīvu ieviešanu un atbild par CO2 samazinājumu, Zemkopības ministrija atbild par klimata mērķu sasniegšanu lauksaimnieku jomā un vēl Finanšu ministrija atbild ar nodokļu politiku t.sk. par nodokļu zaļināšanu.

Lūdzam papildināt, ka tiks nodrošināta izmaksu efektivitāte, kā arī pievienots MK protokollēmums par šo starpinstitutionālo jautājumu kompleksu risinājumu.

[14] 4.3.1.SAM Veicināt sociāli atstumto kopienu, migrantu un nelabvēlīgā situācijā esošo grupu sociāli ekonomisko integrāciju, izmantojot integrētus pasākumus, tostarp mājokļu un sociālo pakalpojumu jomā lūdzam papildināt (vai izveidot jaunu SAM) visā programmas projektā ar apņemšanos nodrošināt

līdz 2027.gadam šim laikmetam atbilstošu ilgstošas aprūpes ēku pārbūvi vai jaunu būvniecību, kurās būs pieejamas vietas ikvienam cilvēkam, kam būs nepieciešamība un kurš vēlēties izmantot ilgstošas aprūpes pakalpojumus, turklāt apstākļi nodrošinās gan epidemioloģisko drošību, gan atbilstošu veselības aprūpi, kā arī katra cilvēka dzīves telpas privātumu. Attiecīgi lūdzam palielināt pieejamo finansējumu. Attiecīgi lūdzam paredzēt rezultāta/ iznākuma rādītājus:

Cilvēku skaits, kas gaida rindā uz ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu 2027.gadā, vērtība 2027.gadā – 0.

Ilgstošas sociālās aprūpes ēku telpas, kas atbilst epidemioloģiskās drošības, veselības aprūpes, kā arī katra cilvēka dzīves telpas privātuma prasībām 2027.gadā, vērtība 2027.gadā – 100%.

[15.] Pasākumi aizsardzībai pret plūdiem, primāri nacionālās nozīmes plūdu risku teritorijās, kas noteikti atbilstoši nacionālajiem plūdu riska pārvaldības dokumentiem (208) lūdzam uzrādīt pilnu investīciju apjomu (ES - gan ERAF, KF, gan ELFLA un nacionālo finansējumu), lai pamatotu, ka mērķis tiks sasniegts un nodrošinātu papildinātību un nepārklāšanos.

[16.] 2.2.2.SAM "Pārejas uz aprītes ekonomiku veicināšana" - Investīcijas atkritumu saimniecības attīstībai līdz 2035.gada ir aprēķinātas 548 765 100 EUR (7.3.tab.Investīciju vajadzību atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstībā apkopojums, AAVP 2021.-2028., AAVP 6.pielikums), bet šajā periodā no ES fondu finansējuma ieplānoti tikai 103 530 000EUR. LPS uztur prasību VARAM kopā ar pašvaldībām atkritumu apsaimniekošanas reģionos izvērtēt nepieciešamo iztrūkstošo investīciju finansējuma apjomu atkritumu apsaimniekošanas reformai un parādīt finansēšanas avotus, kā arī tos nostiprināt programmā, pierādot mērķu un darbību sasniegšanas iespējamību.

[17.] Lūdzam papildināt programmu ar Specifisko atbalsta mērķi - Veicināt daudzveidu mobilitāti laukos. T.sk., bet ne tikai - Lai veicinātu mobilitātes iespējas attālākajos lauku nostūros un nediskriminētu laukos dzīvojošos iedzīvotājus, tiks īstenota transporta pēc pieprasījuma attīstība un nodrošināšana attālākajos laukos, kur nav rentabli nodrošināt sabiedriskā transporta reisu.

[18.] Lūdzam parādīt vienā tabulā apkopotus visu mērķu un rīcības virzienu plānoto izpildi ar finansējumu, lai redzams kopskats, fondu nepārklāšanās, papildinātība.

Lielākās bažās, kur trūkst līdzekļi lauku teritorijās ir ceļu kvalitātes un meliorācijas infrastruktūras uzlabošanai, lai tiktu nodrošināta ūdens notece, veicot kāda posma meliorācijas sistēmas atjaunošanu, kā arī gadījumos, kad tiek veikti ceļa, dzelzceļa un ūdenssaimniecības uzlabošanas darbi, bet ūdens notece ārpus nodalījuma joslām vienlaicīgi nav iespējams sakārtot. Lūdzam uzskatāmi pierādīt, ka šādas problēmas tiks atrisinātas kompleksi.

[19.] LPS izsaka bažas par 5.1.Prioritāti “Reģionu līdzsvarota attīstība”

LPS vēlas uzsvērt uz nevienlīdzību, kā vienu no Eiropas Semestra rekomendācijām kur viens no būtiskākajiem izaicinājumiem tiek uzsvērtā nevienlīdzība starp Rīgu un pārējiem Latvijas reģioniem, kas visuzskatāmāk redzamas kā ievērojamas **ekonomiskās atšķirības**. Šīs atšķirības saistītas gan ar ienākumu nevienlīdzību gan ar mājokļu pieejamības jautājumiem ne tikai attiecībā uz neaizsargātākajām sabiedrības grupām, bet arī jaunām ģimenēm. Risks kas netiek ņemts vērā pašreiz ir ATR, un arī netiek ņemtas vērā zaļā kursa inovāciju iespējas reģionos. Saskaņā ar rādītāju atbalstītas integrētas teritoriālās attīstības stratēģijas ir tikai piecas. SAM plānots īstenot caur ilgtspējīgas pilsētvides ieviešanas mehānismu “Funkcionālās pilsētu teritorijas”. Funkcionālā pilsētas teritorija ir nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centri atbilstoši Stratēģijā “Latvija 2030”.

LPS aicina paredzēt lielāku finansējumu vai paredzēt šos pasākumus citās prioritātēs un paplašināt saņēmēju loku uzņēmējdarbības attīstības nepieciešamiem ieguldījumiem publiskajā infrastruktūrā saskaņā ar komersantu pieprasījumu un balstoties uz teritoriju attīstības plānošanas dokumentos noteiktajām prioritātēm:

- uzņēmēju vajadzībām nepieciešamās publiskās infrastruktūras attīstībai kā arī atbalsts degradētām teritorijām – ceļu satiksmes, komercdarbības mērķiem paredzēto ēku un to infrastruktūras attīstīšanai, kā arī nepieciešamo industriālo pieslēgumu nodrošināšanai un teritorijas labiekārtošanai;
- lauku attīstības telpai - uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūras attīstība atbilstoši specializācijai, lauku ekonomikas dažādošana;
- pašvaldību mājokļu politikas instrumentu pilnveidei un plašākam atbalstam jaunu īres māju būvniecībai;
- Latvijas tūrisma jomas attīstībai un uz eksportu orientētu tūrisma produktu veidošanai, izmantojot reģionu unikālo, dabas un kultūrvēsturisko mantojumu. Jaunu enkuru objektu/infrastruktūras attīstība.

[20.] Programmā tiek lietota definīcija, “funkcionālās teritorijas”, bet nevienā plānošanas dokumentā vai normatīvajā aktā šī vienotā definīcija nav noformulēta. Lūdzam precīzi definēt vai noteikt. Šobrīd projektā šis būtiskais termins parādās tikai 5.1.Prioritātes “Reģionu līdzsvarota attīstība” zemsvītras atsaucē:

“Funkcionālā pilsētas teritorija ir nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centri atbilstoši Stratēģijā “Latvija 2030” noteiktajam un to apkārtējās teritorijas (var būt arī vienas vai vairāku pašvaldību ietvaros), starp kurām ir ikdienas darba spēka migrācija vai kopīgs pakalpojumu tīkls.”

Tajā mehāniski tiek pieņemts, ka funkcionālās teritorijas jāveido ap nacionālajiem un reģionālās nozīmes attīstības centriem, kas ir pretrunā ATR

mērķiem un visam tam, ka jāveido līdzvērtīgas pašvaldības, kurām visām ir pieejami vienādi resursi attīstībai.

Arī likumā “Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums” nav noteikti šie attīstības centri, pielikumā minēti tikai pašvaldības administratīvais centri Vēršam uzmanību uz to, ka pašlaik likums nosaka 40 (t.sk. Varakļāni) administratīvos centrus, kas 7 valstspilsētu gadījumā ir pati valstspilsēta, bet 3 gadījumos ir ar dubultu nozīmi – viens centrs 2 pašvaldībām.

Pašlaik tiek pieļauta diskriminācija (Satversmes 91.panta pārkāpums). Ja satiksme un attīstības iespējas nodrošina tikai nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centriem, tad daudzas pašvaldības (arī Pierīgas pašvaldības) tiek izslēgtas no iespējas saņemt finansējumu.

Pēc likumdevēja gribas uzzināšanas, zaudē spēku agrāk izstrādātie stratēģiskas vadības dokumenti, jo katram administratīvajam centram jānodrošina vismaz reģionālas nozīmes attīstības centra statuss.

[21.] Lūdzam arī citos SAMos plānotajās aktivitātēs norādīt mērķteritorijās visas Latvijas pašvaldības. Ja tiek norādīti tikai nacionālās un reģionālās nozīmes attīstības centri, tiek diskriminēti iedzīvotāj citos Latvijas reģionos.

[22.] Īpaši vēršam uzmanību uz 3.1.2.SAM Attīstīt un uzlabot ilgtspējīgu, klimatnoturīgu, intelligentu un intermodālu mobilitāti nacionālā, reģionālā līmenī, ietverot uzlabotu piekļuvi TEN-T un pārrobežu mobilitāti. 5.1.Prioritāte “Reģionu līdzsvarota attīstība”5.1.1. SAM “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās” un paredzētajām. Starpreģionālajām, pārrobežu un transnacionālajām darbībām - izmantojot tikai aprakstīto funkcionālo teritoriju konceptu, bez jebkādiem līdzekļiem no ES fondiem paliks 11 pašvaldības. Tādejādi netiks nodrošināta SAM 5.1.1. prioritāte - Reģionu līdzsvarota attīstība.

[23.] Lūdzam pārskatīt mērķgrupas notekūdeņu kanalizācijas tīklu atjaunošanai. Šobrīd uz finansējumu var pretendēt tikai lielās pilsētas ar 2000 cilvēkekivalentiem, tomēr notekūdeņu kanalizācijas problemātika pastāv arī mazākās pilsētās. Ņemot vērā ietekmi uz vidi, kā arī cilvēkiem lūdzam paredzēt projektā vai arī pievienot MK protokollēmumu par kanalizācijas tīklu atjaunošanas kompleksu risinājumu arī pārējās teritorijās, lai finansējums būtu pieejams jebkuras apdzīvotas teritorijas kanalizācijas tīklu sakārtošanai. Uzsveram, ka nerisinot komunālo notekūdeņu problemātiku visā valsts teritorijā, tas ilgtermiņā negatīvi ietekmēs bioloģisko daudzveidību, t.sk. ūdensobjektu ekoloģisko kvalitāti un biotopu aizsardzības stāvokli. Tādejādi ir bezjēdzīgas programmā paredzētās investīcijas bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā. Neparedzot konkrētas rīcības un konkrētu investīciju plānu, tas ir pretrunā ar vienu no svarīgākajiem Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības dokumentiem - Helsinku konvenciju, kuras mērķis ir samazināt, aizkavēt un novērst Baltijas jūras vides piesārņošanu un sekmēt Baltijas jūras

vides atveseļošanu un tās ekoloģiskā līdzsvara uzturēšanu. Helsinku konvenciju Latvijas republika ir parakstījusi 1992. gadā apņēmoties sekmēt videi labvēlīgāko pieeju un labāko pieejamo tehnoloģiju.

[24.] Programmas projekta 30.lpp 4) punktā minēts sekojošais:” 4) nodrošināt, ka īpatnējais siltumenerģijas patēriņš ēkās apkurei nepārsniedz 120 kWh/m²/gadā;” Tā kā tas neatbilst jaunajām prasībām par ēkas sasniedzamo energoefektivitātes līmeni, jo no 2021.gada 01.janvāra ir samazināts energoefektivitātes minimālais pieļaujamais līmenis, nosakot energoefektivitātes prasības jaunbūvēm ≤ 45 kWh/m² gadā, pārbūvētām un atjaunotām ēkām ≤ 90 kWh/m² gadā.

Lūdzam precizēt redakciju, izsakot 4.apakšpunktu šādā redakcijā:

“(..) 4) nodrošināt, ka sasniedzamais īpatnējais siltumenerģijas patēriņš ēkās apkurei ir atbilstošs spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem”.

[25.] Projekta 38.lpp. 4.1.1. lūdzam neakcentēt, ka infrastruktūras uzlabojumi nepieciešami īpaši lielajās universitātes slimnīcās, jo infrastruktūras uzlabojumi kvalitatīvu veselības pakalpojumu sniegšanā nepieciešami arī ārpus Rīgas esošajām slimnīcām – reģionālajām daudzprofilu slimnīcām, reģionos dzīvojošiem Latvijas valsts iedzīvotājiem, lai nepieciešamos medicīnas pakalpojumus saņemtu pēc iespējas tuvāk savai dzīves un darba vietai un līdzvērtīgā kvalitātē, kādus var nodrošināt Rīgas slimnīcas, jo īpaši būtiski tas ir neatliekamās palīdzības jomā.

[26.] Vēršam uzmanību, ka Saeimas 2021.gada 22.aprīlī pirmajā lasījumā pieņemts likumprojekts “Pašvaldību likums” (turpmāk – Likumprojekts), kur ietvertā autonomā funkcija piedalīties sabiedriskās kārtības un drošības nodrošināšanā ir papildināta ar pašvaldības pienākumu izveidot un finansēt pašvaldības policiju.

Minētais priekšlikums par pašvaldības policijas izveidošanu ir pamatots ar to, ka Valsts policija no 2020.gada 1. jūlija nekontrolē pašvaldību saistošo noteikumu ievērošanu, jo, atbilstoši Administratīvās atbildības likuma regulējumam, Valsts policija nav tiesīga piemērot sodus par šiem pārkāpumiem. Tādējādi pašvaldībās, kurās nav izveidota pašvaldības policija, pašvaldībām jau pašreiz ir jāpilnvaro pašvaldību amatpersonas veikt pašvaldību saistošo noteikumu kontroli 24/7 režīmā un piemērot tajos paredzētos sodus par pārkāpumiem sabiedriskās kārtības jomā.

Līdz ar to minētais regulējums par pašvaldības pienākumu izveidot un finansēt pašvaldības policiju Likumprojektā iekļauts ar pārejas kārtību (stājas spēkā 2024.gada 1.janvārī). Izveidojot Pašvaldības policijas pašvaldībās, kur to vēl nav un, piedaloties sabiedriskās kārtības un drošības nodrošināšanā 24/7 režīmā, nozīmē pašvaldībām lielu finanšu resursu ieguldījumu pašvaldības policiju izveidē un to uzturēšanā.

Tas nozīmē arī operatīvo transportlīdzekļu iegādi, transporta vienību skaita pieaugumu pašvaldībās. Lai risinātu Likumprojektā ietverto nosacījumu par pašvaldību policiju nepieciešamību un lai mazinātu vides piesārņojumu un CO2 emisijas, uzskatām, ka būtu jāparedz atbalsts pašvaldību policijām, kas jau ir izveidotas un kas vēl tiks izveidotas videi draudzīgu operatīvo transportlīdzekļu, kā arī citu pašvaldību policijai nepieciešamo transportlīdzekļu iegādei, kā arī to ekspluatāciju saistītās uzlādes infrastruktūras ierīkošanai.

Lūdzam izteikt (211) rindkopu šādā redakcijā

“(211) Katastrofu risku mazināšanai un preventīvo darbību veikšanai SAM ietvaros plānots veikt ieguldījumus tehniskās un aprīkojuma remonta bāzes būvniecībā; VUGD katastrofu pārvaldības tehniskās kapacitātes attīstībā un stiprināšanā; pašvaldības policijas tehniskās kapacitātes attīstībā un stiprināšanā sabiedriskās kārtības un drošības nodrošināšanai;

- a) specializētā ugunsdzēsības un glābšanas autotransporta iegāde; videi draudzīgu pašvaldības policijas operatīvo transportlīdzekļu un citu pašvaldības policijai nepieciešamo transportlīdzekļu iegāde un saistītās uzlādes infrastruktūras izveide.”

[27.] Lūdzam ņemt vērā pašvaldību Finanšu ministrijai iesūtītos precizējumus un papildinājumus, vienlaikus pielikumā nosūtām LPS atsūtītos Liepājas pilsētas un Ventspils pilsētas pašvaldību priekšlikumus.

Pielikumā:

- 1.Liepājas pilsētas pašvaldības priekšlikumi;
- 2.Venstpils pilsētās pašvaldības priekšlikumi;
3. Rīgas pilsētas pašvaldības priekšlikumi.

Priekšsēdis

(paraksts*)

Gints Kaminskis

Sanita Šķiltere 26313528
Sanita.Skiltere@lps.lv

*Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.